

معماری یادمانی و بازسازی هویت و حس مکان

زهرا کائد^{۱*}، الهام اسفندیاری فرد^۲.

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه آزاد واحد اراک، zahra.kaed@yahoo.com
۲- استاد دانشکده هنر و معماری، دانشگاه غیرانتفاعی رسام کرج، sfandyarifard@live.com

چکیده:

معماری یادمانی می‌تواند در باز زنده سازی هویت انسانی و شهری روح جمعی ما را بنوازد. هر ملت با هویتی، گذشته ای غنی و متنوع دارد که فرهنگ ها و مردمی را که در آن می زیسته اند را منعکس می کند. هویت مکان ابعادی از "خود" است که هویت فردی شخص را در ارتباط با مکان، یادمان مهم ترین مفهوم بروز هویت افراد (فرد گرایی) و هویت مکانی (علوم رفتاری/محتوایی) می باشد. حس مکان، عاملی است که موجب تبدیل یک فضا به مکانی با ویژگی های حسی و رفتاری ویژه برای افراد خاص می گردد " حس مکان موجب احساس راحتی از یک محیط می شود. یادمان ها می توانند موجب تقویت حس مکان، تعریف فضای شهری و هویت بخشی به آن، ایجاد یک نشانه شهری و ... شوند.

واژه‌های کلیدی: هویت، حس مکان، نقش و کارکردهای یادمان، ارتقای کیفی یادمان های شهری.

۱- مقدمه

با توجه به توسعه جوامع انسانی و تغییر شیوه زندگی مردم، توجه معماران، طراحان و برنامه ریزان به کیفیت فضاها و محیطهای ساخته شده افزایش یافته و نقش طراحی اهمیت بیشتری یافته است و پژوهش‌های زیادی درباره چگونگی تأثیر متقابل محیط یا فضای ساخته شده بر ذهنیات و رفتارهای انسان، انجام شده است. پژوهشهای انجام شده نشان می دهد که محیط علاوه بر عناصر کالبدی شامل پیام ها، معانی و رمزهایی است که مردم بر اساس نقش ها، توقعات، انگیزه‌ها و دیگر عوامل آن را رمزگشایی و درک میکنند. بناهای یادمانی را می توان نمونه برجسته فرهنگ، هنر و معماری دانست. یکی از عواملی که باز زنده سازی و احیای این مجموعه ها را به عنوان یک ضرورت مطرح می سازد، کارکرد اصلی آنها در احساس خاطره جمعی، افزایش حس هویت مکان یا انتقال پیامی به ناظرین می باشد. هدف این مقاله آشنایی با مفهوم هویت و حس مکان و روشن کردن عوامل ایجادکننده آن برای طراحی بهتر است. حس مکان یک مفهوم ناملموس و غیرعینی از پیوند عاطفی مردم با مکان است که از طریق تجارب محیطی پیوند دهنده ی آن ها با پیرامون شان ایجاد می گردد و وابستگی های مردم و پیوستگی آن ها با مکان هایشان و یا آنچه برخی آن را ساختار احساس نامیده اند در بر می گیرد.